

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1942.

Första kammaren.

Nr 6.

Tisdagen den 3 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 4 e. m.

Herr **talmannen** yttrade: Efter en längre tids sjukdom har ledamoten av denna kammare byråchefen Oskar Hagman avlidit.

Som arbetande inom måleriyrket kom Hagman i kontakt med organisationsuppgifter av olika slag, och det var väl dessa som bidrogo till att han sedermera i hög grad intresserade sig för sociala spörsmål och måhända alldeles särskilt när det gällde arbetsfördelning och möjligheter att undvika arbetslöshet. Tillvunnen erfarenhet och pliktuppfyllt arbete medförde åt honom betydelsefulla förtroendeposter, som han förvaltade med stor omsorg och samvetsgrannhet.

Under tjugusju riksdagar fick han tillfälle att på sina specialområden göra värdefulla insatser.

Som medmänniska var Oskar Hagman godheten själv, en kamrat som vi alla vilja ihågkomma med aktning och vänskap. Frid över hans minne.

Detta anförande åhördes av kammarens ledamöter stående.

Upplästes följande till kammaren inkomna utdrag av död- och begravningsbok:

Att byråchefen *Emil Oskar Hagman Persson* från Lillsjönäsvägen 62 i Bromma förs. i Stockholm, född den 1 december 1880, avled i Bromma den 31 januari år 1942, dödsorsak: Thrombosis cerebri, Bronchopneumonia, enligt attest av läkare, blir jordfäst den 7 februari 1942 i Norra Krematoriet, efterlevande makas födelseår: 1875, den avlidnes civilstånd: gift, betygar: Bromma församling i Stockholm den 2 februari år 1942.

Gösta Kallner,
kyrkoadjunkt.

På framställning av herr talmannen beslöt kammaren att till Konungen avläta en skrivelse med anmälan om herr Hagmans frånfalle och den därigenom inom kammaren uppkomna ledigheten, varefter ett i sådant avseende uppsatt förslag upplästes och godkändes.

Herr statsrådet *Andersson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner: nr 8, med förslag till lag om fornminnen m. m.; och nr 25, med förslag till lag om anordnande av högmässogudstjänst såsom barn gudstjänst.

Justerades protokollen för den 28 och den 31 nästlidne januari.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 20, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag).

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 22, angående förstärkning av åttonde huvudtitelns anslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Föredrogs och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 24, angående försäljning av ett till S:t Sigfrids sjukhus i Växjö upplåtet område.

Föredrogs och hänvisades till särskilda utskottet nedannämnda motioner:
nr 182, av herr *Linder*,
nr 183, av herr *Siljeström* m. fl., samt
nr 184, av herrar *Roos* och *Wistrand*,
alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till rättegångsbalk.

Föredrogs och bordlades ånyo statsutskottets utlåtande nr 1, första lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 1 och 2.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade propositioner nr 8 och 25.

Avgåvos och bordlades nedannämnda motioner:
nr 185, av herr *Velander* m. fl.,
nr 186, av herr *Branting* m. fl., samt
nr 187, av herr *Ahlkvist* och herr *Olsson, Karl Johan*,
alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till rättegångsbalk.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 4.08 e. m.

In fidem
G. H. Berggren.

Onsdagen den 4 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr *Lindström* anmälde, att han den 1 innevarande månad infunnit sig vid riksdagen.

Herr statsrådet *Westman* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 26. med förslag till lag med vissa bestämmelser om kungörande i kyrka.

Herr *Svensson*, åt vilken herr talmannen tidigare jämlikt § 24 av kammarens ordningsstadga beviljat ledighet från riksdagsgörömlen för tiden den 29 nästlidne januari—den 4 innevarande februari, erhöU nu på därom hos kammaren gjord ansökning förlängd ledighet för tiden den 5—den 11 denna månad.

Föredrogos och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 8, med förslag till lag om fornminnen m. m.; och

nr 25, med förslag till lag om anordnande av högmässogudstjänst såsom barn gudstjänst.

Föredrogos och hänvisades till särskilda utskottet nedannämnda motioner:

nr 185, av herr *Velander* m. fl.,

nr 186, av herr *Branting* m. fl., samt

nr 187, av herr *Ahlkvist* och herr *Olsson. Karl Johan*,

alla i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till rättegångsbalk.

Vid förnyad, punktvis skedd föredragning av statsutskottets utlåtande nr 1. i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1942/43 under riksstatens första huvudtitel, avseende anslagen till hov- och slottsstaterna, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs ånyo första lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Ang. justitieombudsmannens ämbetsförvaltning.

I detta utlåtande hade utskottet anmält, att vid den granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning, som utskottet grundlagsenligt förehaft, någon anledning till anmärkning icke förekommit.

Herr *Siljeström*: Herr talman! Av den föreliggande ämbetsberättelsen framgår att justitieombudsmannen till Kungl. Maj:t avlätit en framställning om uppmjukning av gällande bestämmelser om skyldighet att förrätta bouppteck-

Angående justitieombudsmannens ämbetsförvaltning. (Forts.)
ning i samband med hemskillnad eller äktenskapsskillnad. För närvarande gäller att det åligger makar att i samband med hemskillnad eller äktenskapsskillnad upprätta och till domaren ingiva förteckning över vardera makens tillgångar och skulder. Har ej avskrift av denna bouppteckning inkommit inom tre månader, skall domaren förordna lämplig person att verkställa uppteckningen. Motivet till denna bestämmelse är att det i samband med hävande av egendoms-gemenskapen mellan makar är av vikt, att en tillförlitlig uppgift finns om makarnas tillgångar och gäld. Detta är av betydelse icke allenast för makarna själva i deras inbördes förhållande, utan även för deras borgenärer. Det har emellertid visat sig, att i de allra flesta fall dessa bouppteckningar saknat varje värde. Sålunda har enligt uppgift i omkring 90 procent av de ingivna bouppteckningarna behållningen endast utvisat utmätningsfritt gods. För domstolar, myndigheter och parter har ifrågasvarande skyldighet likväl föranlett kostnader och stort besvär. Det har sålunda mängen gång visat sig svårt att få personer villiga att åtaga sig uppdraget, då i regel ingen ersättning kan påräknas. I många fall äro också en eller båda makarna oanträffbara, och när de efter besvärliga och tidsödande efterforskningar anträffas, ha makarna oftast ställt sig oförstående, när deras medverkan begäres. Ja, man betraktar det ofta som en ren kitslighet från myndigheternas sida.

Nu nämnda omständigheter ha föranlett till att domstolarna i stor utsträckning underlåtit att förordna bouppteckningsförrättare. Man har med andra ord helt och hållet satt sig över bestämmelsen.

Med hänsyn till dessa förhållanden har justitieombudsmannen nu hemställt om en uppmjukning av förevarande skyldighet att gälla endast i sådana fall, då begäran framställes av make eller borgenär, d. v. s. då anledning finns att antaga, att något vore att vinna med upprättande av en bouppteckning.

Herr talman! Jag kan helt ansluta mig till justitieombudsmannens uppfattning, och jag har nu velat begagna tillfället att till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet hemställa, att om möjligt redan till innevarande års riksdag framläggas förslag till en uppmjukning av förevarande skyldighet på sätt justitieombudsmannen föreslagit. Jag har, herr talman, icke något yrkande.

Efter härmed slutad överläggning lades det nu föredragna utlåtandet till handlingarna.

Föredrogs ånyo och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtande nr 2, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa ändringar i lagen den 12 juni 1925 (nr 338) om värnpliktiga, vilka hysa samvetsbetänkligheter mot värnpliktstjänstgöring: och

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 13 juni 1921 (nr 299) om förvaltning av bysamfälligheter och därmed jämförliga samfälliga ägor och rättigheter.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Föredrogs och bordlades Kungl. Maj:ts denna dag avlämnade proposition nr 26.

Herr **Wagnsson** erhöll på begäran ordet och anförde: Herr talman! Under den långa beredskapstiden ha stora bekymmer uppstått ej minst för yngre inkallade, som äro anställda eller ämna söka anställning i statens tjänst. Många unga män ha sett kvinnliga kamrater eller frikallade manliga kamrater få förspång. De värnpliktiga ha även varit inkallade olika länge. Man har frågat sig: skall ej denna militärtjänstgöring få räknas vederbörande till godo? *Interpellation ang. värnplikettjänstgörings tillgodoräknande såsom merit.*

Det skall gärna erkännas, att de statliga verken åtminstone i regel sökt tillgodose de inkallades intressen och i ej ringa utsträckning räknat dem den militära tjänstgöringen till godo. Möjligheterna därtill ha dock ofta begränsats av olika föreskrifter. Det måste anses ovedersägligt, att på denna punkt långt ifrån nog gjorts för de inkallade.

Enligt den nya värnpliktslagen komma de värnpliktiga, vilka skola undergå den högre befälsutbildningen, att få tjänstgöra upp till ett år längre än andra. Detta medför tydligen, att frågan om tillgodoräkning av militärtjänstgöringen får en ännu mycket större räckvidd.

Frågan har uppmärksamrats av de militära cheferna. I ett nyligen avgivet remissvar upplyser överbefälhavaren, att han tidigare avlätit en skriftlig framställning i saken (enligt uppgift avläts denna för mer än ett år sedan) och att han senare upprepade gånger framhållit vikten av snara beslut. Något Kungl. Maj:ts beslut har ej avhört. Ärendet lär nu »ligga» på finansdepartementets lönebyrå.

Det kan ej vara riktigt, att denna fråga får anstå i det oändliga. Man kan ej undra på om de beredskapsmän, vilka beröras av denna sak, gå omkring och känna sig bortglömda. De yngre värnpliktiga, vilka komma att bli uttagna till befälsutbildning, borde veta, att de få den förlängda tiden till godo i framtiden.

Jag förstår mycket väl, att frågan, rent tekniskt sett, är svårlost, men med god vilja skall det väl gå att komma fram till en lösning.

Motsvarande problem uppkommer för dem, som äro eller bliva anställda hos kommuner eller privata företag. Även där behövas åtgärder. Man kan dock ej begära, att de enskilda skola göra något när staten dröjer. Staten bör visa sig såsom mönsterarbetsgivare och gå före med gott exempel.

På grund av det anförda får jag härmed hos kammaren anhålla att få till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet framställa en förfrågan, huruvida han är beredd att åstadkomma skyndsamt utredning i frågan rörande värnpliktstjänstgöringens tillgodoräkning såsom merit samt hos Kungl. Maj:ts tillstyrka utfärdandet av snara föreskrifter i denna fråga.

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spörsmål finge framställas.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 11.14 f. m.

In fidem
G. H. Berggren.